

Informācija par AS „SMP Bank” darbībai 2013.gadā piemītošajiem riskiem, risku pārvaldīšanas mērķiem, metodēm un politikām, kā arī par pašu kapitāla prasībām un iekšējā kapitāla pietiekamību.

Informācija ir sagatavota saskaņā ar „Informācijas atklāšanas un iestādes pārredzamības normatīvajiem noteikumiem” Nr.61, kas apstiprināti ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes (turpmāk - Komisija) 02.05.2007. lēmumu. Minētā informācija ir daļēji atspoguļota arī dokumentā „AS „SMP Bank” atsevišķie un Koncerna konsolidētie Finanšu pārskati par gadu, kas noslēdzās 2013. gada 31. decembrī” (turpmāk - 2013. gada pārskats).

Vietne:

http://www.smpbank.lv/static/uploaded_files/documents/latvija/reports/2013/smp_bank_fs_lv.pdf.

Informācija par AS „SMP Bank” (turpmāk – Banka) vadību ir atspoguļota 2013. gada pārskatā (4. lpp.) un kopš tās publiskošanas nav mainījusies.

Informācija par konsolidācijas grupas sastāvu un konsolidācijas metodēm ir atspoguļota 2013. gada pārskatā (13. lpp.), un kopš tās publiskošanas nav mainījusies.

Kapitāla pietiekamības novērtēšanas process

Kapitāla pietiekamības novērtēšanas mērķis ir nodrošināt AS „SMP Bank” kapitāla apmēra, elementu un to īpatsvara pietiekamību Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai.

Bankā ir izstrādātas Kapitāla pietiekamības novērtēšanas politika un procedūra. Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa mērķiem Banka pielieto minimālo kapitāla prasības definīciju, kas dota FKTK „Minimālo kapitāla prasības aprēķināšanas noteikumu” nr.60 (no 02.05.2007) (turpmāk - MKPA) 3.sadaļā, un plāno to pielietot arī turpmāk. Minēto pašu kapitāla definīciju Banka lieto arī darbības novērtēšanai, risku pārvaldīšanai un citiem lēmumiem attiecībā uz pašreizējo un plānoto darbību.

Bankas pielietotā kapitāla definīcija minimālās kapitāla pietiekamības aprēķināšanas nolūkiem atbilst MKPA 3.sadaļā dotajai definīcijai.

Būtisko risku identificēšanai tika pielietota ekspertu metode, kā arī pētījumu rezultāti par banku nozarei būtiskajiem riskiem gan pasaules mērogā, gan attiecībā uz atsevišķiem reģioniem. Par būtiskiem riskiem Bankas vadība ir uzskatījusi Kredītrisku, Likviditātes risku, Valūtas risku, Procentu likmju risku, Operacionālo risku (t.sk. juridisko), Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas neatbilstības risku, Valsts risku, Reputācijas risku un Stratēģisko risku.

2013. gadā laikā Banka veica kapitāla pietiekamības novērtējumu, izmantojot "Bāzeles pirmais pīlārs +" pieeju. Risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs (turpmāk - iekšējās kapitāla prasības) tiek aprēķināts, summējot sekojošus rādītājus:

- minimālās kapitāla prasības;
- kapitāla prasības riskiem, kuriem nav noteiktas regulējošās minimālās kapitāla prasības. Risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs veidojas no atsevišķu risku un pārējo Bankas darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra;
- kapitāla rezerve - kapitāla apmērs, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamu nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā.

Minimālās kapitāla prasības aprēķināšanai tiek izmantotas sekojošas zemāk aprakstītās metodes.

Kredītriska kapitāla prasības aprēķināšanai Banka ir izmantojusi standartizētu pieeju saskaņā ar MKPA prasībām. Kredīta kvalitātes pakāpes noteikšanai visām riska darījumu kategorijām Banka ir nominējusi ārējo kredītu novērtējuma institūciju – *Standard & Poor's Ratings Services*. 2013. gada laikā Banka kredītriska mazināšanai izmantoja tikai piesaistītos noguldījumus.

Banka izvērtē 35 procentu riska pakāpes piemērošanas ar mājokļa hipotēku nodrošināto riska darījumu kategorijai atbilstību paredzamajai situācijai nekustamā īpašuma tirgū. Ja tiek konstatēta klientu maksāspējas pasliktināšanās, nodrošinājuma vērtības samazinājums, tā realizēšanas grūtības vai citas negatīvas tendences nekustamā īpašuma tirgū vai ekonomikā, nosakot šo riska darījumu kategorijai piemītošā kredītriska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru, Banka piemēro riska pakāpi, kura augstāka par 35 procentu riska pakāpi un kura var atšķirties no standartizētajā pieejā piemērojamām riska pakāpēm.

Bankai ir atļauts neveikt parāda vērtspapīru un kapitāla vērtspapīru pozīcijas riska kapitāla prasības aprēķinus tirdzniecības portfelim, bet piemērot tiem MKPA II sadaļas 2. nodaļā un 3.nodaļas 3.daļā norādītās pieejas kapitāla prasības aprēķinam. Atļaujas uzturēšanas nosacījumi ir noteikti Bankas Tirdzniecības portfeļa politikā un regulāri tiek kontrolēti.

Tirdzniecības portfeļa norēķinu riska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3.nodaļas 2.daļas nosacījumiem.

Tirdzniecības portfeļa darījumu partnera kredītriska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 3. daļas nosacījumiem. Riska darījumu vērtības aprēķināšanai Banka pielietoja sākotnējās vērtības metodi saskaņā ar MKPA 1.pielikuma 3.daļas nosacījumiem.

Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa ārvalstu valūtas riska kapitāla prasība tika noteikta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3.nodaļas 4.daļas nosacījumiem.

Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa preču riska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3.nodaļas 5.daļas nosacījumiem.

Operacionālā riska kapitāla prasības aprēķināšanai Banka ir izmantojusi pamatrādītāju pieeju saskaņā ar MKPA prasībām.

Valūtas riskam un operacionālajam riskam Banka ir veikusi vērtējumu attiecībā uz riska līmeņa, kas aprēķināts, ievērojot minimālās kapitāla prasības, pietiekamību ar doto risku saistīto zaudējumu segšanai. Bankas ārvalstu valūtas kopējā atklātā pozīcija pēdējo gadu laikā nav pārsniegusi 5% no Bankas pašu kapitāla. Valūtas riska līmenis, kas aprēķināts, ievērojot regulējošās minimālās kapitāla prasības, 2013. gadā ir bijis pietiekams ar valūtas risku saistīto zaudējumu segšanai. 2013. gadā operacionālā riska minimālā kapitāla prasība tika papildināta ar operacionālā riska iekšējām kapitāla prasībām.

Banka aprēķina atsevišķās iekšējās kapitāla prasības sekojošiem riskiem, kuriem nav noteiktas regulējošās minimālās kapitāla prasības:

- procentu likmju riskam netirdzniecības portfeli;
- koncentrācijas riska ietekmei uz kredītrisku;
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskam.

Banka izmanto vienkāršoto metodi procentu likmju riska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai.

Banka izmanto vienkāršoto metodi koncentrācijas riska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai. Papildus Banka ierobežo šādu iespējamo riska darījumu koncentrāciju – prasības pret vienu klientu, prasības pret vienu savstarpēji saistītu klientu grupu, prasības pret klientiem, kuru darbība saistīta ar vienu nozari un tautsaimniecības sektoru. 2013. gada Banka stingri ievēroja koncentrācijas riska ierobežojumus.

Banka izmanto vienkāršoto metodi riska, kas ir saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai.

Pārējo risku sastāvā tiek iekļauti: likviditātes risks; valsts risks; reputācijas risks, stratēģiskais risks, kā arī nebūtiskie riski.

Banka pārējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru aprēķina, izmantojot vienkāršoto metodi. Pārējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs ir noteikts 5% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Banka nosaka kapitāla rezervi, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams zaudējumu segšanai iespējamu Bankas darbībai būtisku nelabvēlīgu scenāriju iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs ir pietiekams

visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā.

Banka nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā var izmantot kapitāla rezervi zaudējumu segšanai un uzturēt mazāku kapitāla rezervi, sedzot ar nelabvēlīgo notikumu iestāšanos saistītos zaudējumus ar iepriekš izveidoto kapitāla rezervi. Vienlaikus Banka veic visus nepieciešamos pasākumus, lai piemērotā laika posmā atjaunotu kapitāla rezervi citiem iespējamiem nelabvēlīgiem notikumiem, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs ir pietiekams visā ekonomikas cikla laikā.

Sakarā ar to, ka kredītrisks ir būtiskākais, kapitāla rezerves aprēķinā tiek izmantoti tikai kredītriska stresa testu rezultāti.

Atkarībā no kredītriska stresa testu rezultātiem un ekonomikas esošā stāvokļa, kapitāla rezervi aprēķina sekojoši:

	Kad ekonomika stabili un veiksmīgi attīstās	Kad ekonomika atrodas lejupslīdes periodā	Kad ekonomika atrodas pēc krīzes celšanas periodā
Visu kredītriska stresa testu scenāriju realizēšanas rezultāti liecina par minimālā kapitāla pietiekamības rādītāja ievērošanu (<u>Minimālā kapitāla rezerve</u>)	3% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas	1% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas	Kapitāla rezerve tiek atjaunota 2% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas
Kaut viena kredītriska stresa testu scenārija realizēšanas rezultāti liecina par minimālā kapitāla pietiekamības rādītāja iespējamo neievērošanu	100% apjomā no iespējamā kapitāla iztrūkuma sliktākajā scenārijā, bet ne mazāk kā Minimālā kapitāla rezerve	30% apjomā no iespējamā kapitāla iztrūkuma sliktākajā scenārijā, bet ne mazāk kā Minimālā kapitāla rezerve	Kapitāla rezerve tiek atjaunota līdz 60% no iespējamā kapitāla iztrūkuma sliktākajā scenārijā, bet ne mazāk kā Minimālā kapitāla rezerve

Esošo ekonomikas stāvokli kapitāla pietiekamības novērtēšanas nolūkos Banka vērtē AS “SMP Bank” saimnieciskās darbības attīstības stratēģijā (turpmāk – Bankas saimnieciskās darbības attīstības stratēģija).

Banka kopējo nepieciešamā kapitāla apmēru nosaka, summējot visu risku, kuriem Banka nosaka kapitālu tās kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesā, segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru un kapitāla rezervi.

Latvijas Republikas likumdošanā noteikts, ka bankām ir jāuztur minimālais kapitāla pietiekamības rādītājs 8% apmērā. Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas prasībām no 30.09.2012. līdz 30.09.2013. Bankai jāuztur 10.4% minimālo kapitāla pietiekamības rādītāju. No 01.10.2013. Bankai jāuztur 10.8% minimālo kapitāla

pietiekamības rādītāju. Iekšējam kapitāla pietiekamības rādītājam (minimālā kapitāla prasība un atsevišķās iekšējās kapitāla prasības un kapitāla rezerve) jābūt vienādam vai lielākam par 8%. Minētie ierobežojumi atbilst Bankas darbības apjomam un profilam un ir pietiekami, lai segtu Bankas darbībai piemītošos riskus. 2013. gada laikā Banka ir stingri ievērojusi šīs prasības.

Bankas kapitāla pietiekamības novērtēšanas politikā noteikts, ka Bankas kapitāla apmēram jābūt pietiekamam Bankas esošās darbības un nākotnes darbības attīstībai. Kapitāla pietiekamības plānošanas periods ir ne mazāks kā 3 gadi.

Plānojot kapitāla pietiekamību, Banka ņem vērā:

- Bankas darbības prognozi (risku līmeņa prognozi, peļņas prognozi, aktīvu un pasīvu apmēru un struktūras prognozi, klientu vajadzības un Bankas riska darījumu maksimālo apmēru iespējas, stresa testu rezultātus);
- Bankas akcionāru nostāju (dividenžu politiku, jaunas emisijas iespējas);
- ārējo ekonomisko situāciju un tirgus konjunktūras prognozi.

Bankas pašu kapitāla palielināšanai ir paredzēts izmantot šādus avotus:

- Bankas tīrās peļņas palielināšanu;
- papildus iemaksas kapitālā (papildus akciju emisija);
- subordinētā kapitāla piesaistīšanu.

Krīzes situācijas rašanās gadījumā, kad nav izpildīti vai ar lielu varbūtību tiks pārkāpti kapitāla pietiekamībai noteiktie normatīvi, kā arī kapitāla iekšējo prasību ierobežojumi, Banka kā pirmo soli paredz izmantot subordinētā kapitāla piesaistīšanu ar Bankas akcionāru palīdzību.

2013. gada laikā Bankas pašu kapitāls plānveidīgi tika palielināts līdz 17350 tūkst. latu.

Banka izmanto stresa testēšanu nākotnes risku novērtēšanai. Stresa testēšana ļauj identificēt tādas iespējamās notikums vai iespējamās izmaiņas tirgus nosacījumos, kurām varētu būt negatīva ietekme uz Bankas kapitāla apmēru. Stresa testēšanu Banka veic, modelējot situācijas, kas atbilst Bankas saimnieciskās darbības attīstības stratēģijas nostādņiem un iespējamajām finanšu tirgus apstākļu izmaiņām. Stresa testēšanas metodika ir izstrādāta, ņemot vērā Bankas darbības apjomu un specifiku. Banka veica kredītriska stresa testēšanu (5 scenāriji), likviditātes riska (7 scenāriji) un procentu likmju riska (1 scenārijs) stresa testēšanu. Veicot kredītriska stresa testēšanu, Banka analizē makroekonomisko rādītāju izmaiņu ietekmi uz kredītriska apmēru, analizē viena gada laikā un divu gadu laikā paredzētās izmaiņas bilancē, peļņā un pašu kapitālā saskaņā ar spēkā esošo Bankas saimnieciskās darbības attīstības stratēģiju, kā arī veic reversa stresa testēšanu.

Testēšanas rezultāti uz 31.12.2013. apliecina, ka Bankas spēja absorbēt dažādu scenāriju realizācijas negatīvās sekas ir pieņemama.

Papildus informācija par Bankai būtisko risku pārvaldīšanas metodēm ir atspoguļota 2013. gada pārskatā (22. – 63. lpp.) un kopš šīs publiskošanas nav mainījusies.

Bankas atalgojuma politika un prakse

Darbinieku amatalgas tiek noteiktas, pamatojoties uz Bankas valdes apstiprinātu amatalgu likmju sarakstu, kas definē katram amatam piemērojamo algu apjoma intervālu.

Lēmumu pieņemšanai par darbinieka algas palielināšanu atbilstošajai amatalgai noteiktā intervāla ietvaros, var tikt izmantoti:

- darbinieku regulārās sertifikācijas rezultāti,
- struktūrvienības vadītāja rekomendācijas,
- cita objektīva informācija, ko par darbinieka sasniegtajiem rezultātiem apkopo Bankas personāla inspektore.

Izstrādājot un piemērojot atalgojuma modeļus, Banka nodrošina, ka atalgojuma modelis ne tieši, ne netieši nerada motivāciju darbiniekam pavisam izturēties pret saviem dienesta pienākumiem vai izmantot savu dienesta stāvokli pretēji Bankas interesēm, t. sk. neievērojot noteiktos risku ierobežojumus, kā arī citus tiem pielīdzināmos robežnoteikumus, ko definē Bankas politikas, procedūras vai atbilstošie LR likumdošanas un normatīvie akti.

Banka 2013. gadā atsevišķu darbinieku kategoriju atalgojumam izmantoja gan mainīgo, gan nemainīgo atalgojuma modeli, abas atalgojuma daļas izmaksājot vienlaicīgi. Mainīgā daļa tika izmaksāta naudas līdzekļu veidā. Darbinieku, kas nodrošina Bankas darbības iekšējās kontroles funkcijas, atalgojumam tika izmantots tikai nemainīgā atalgojuma modelis.

Tabula nr.1. Informācija par Bankas riska profilu ietekmējošo darbinieku atalgojuma struktūru pēc darbinieku amatu saimēm:

	Padome	Valde	Struktūrvienību, kuras nodrošina iekšējās kontroles funkcijas, vadītāji, izņemot Bankas valdes locekļus	Pārējie Bankas riska profilu ietekmējošo darbinieku, izņemot, strādājošus valdē
Darbinieku skaits	5	8	5	4
t.sk. ar atalgojuma mainīgo daļu	0	1	2	2
Kopējais atalgojuma apmērs (tūkst.Ls)	0	240	88	70
t.sk. atalgojuma mainīgās daļas apmērs (tūkst.Ls)	0	3	3	1

Tabula nr.2. Bankas riska profilu ietekmējošo darbinieku atalgojuma mainīgās daļas struktūra pēc darbinieku amatu saimēm un darbības veidiem:

Darbības veids	Pārējo Bankas riska profilu ietekmējošo darbinieku atalgojuma summa, izņemot darbiniekus Bankas valdē
Ieguldījumu pakalpojumi; tūkst.Ls	1
Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana; tūkst.Ls	3

Visiem Bankas darbiniekiem, iekļaujot Bankas padomes un valdes locekļus, pārskata gadā piešķirtā kopējā atalgojuma apmērs sastādīja 2021 tūkst.Ls, savukārt atalgojuma mainīgo daļu veidoja naudas līdzekļi 121 tūkstošu latu apmērā.

Tabula nr.3. Visu Bankas darbinieku atalgojuma mainīgās daļas struktūra pēc darbības veidiem:

Darbības veids	Darbinieku skaits	Summa (tūkst. Ls)
Ieguldījumu pakalpojumi	2	3
Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	88	82

2013. gadā nebija gadījumu, kad darbinieks, ar kuru Banka izbeidza darba tiesiskās attiecības, saņēma atlaišanas pabalstu.

Minimālās kapitāla prasības aprēķina rezultāti

Tabula nr.4. Minimālās kapitāla prasības aprēķina rezultāti uz 31.12.2013. tūkst. Ls:

Minimālā kapitāla prasības veids	Banka	Grupa
Regulējošās minimālā kapitāla prasības (kopā):	9885	9921
Kredītriska kapitāla prasība (kopā):	8841	8856
t.sk. Centrālās valdības vai centrālās bankas	0	0
t.sk. Iestādes	1463	1463
t.sk. Komercsabiedrības	7039	6472
t.sk. Nodrošināts ar nekustamo īpašumu	0	0
t.sk. Kavētie riska darījumi	205	209
t.sk. Citi posteņi	134	712
Tirgus riska kapitāla prasība (kopā):	62	61
t.sk. Tirdzniecības portfeļa norēķinu riska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 2. daļas nosacījumiem.	0	0
t.sk. Tirdzniecības portfeļa darījuma partnera kredītriska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 3.daļas nosacījumiem.	0	0

Minimālā kapitāla prasības veids	Banka	Grupa
t. sk. Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa ārvalstu valūtas riska kapitāla prasība, kas noteikta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 4. daļas nosacījumiem.	62	61
t. sk. Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa preču riska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 5. daļas nosacījumiem	0	0
Operacionālā riska kapitāla prasība	982	1004

Kredītriska mazināšanai Banka izmantoja finanšu nodrošinājumu.

Tabula nr.5. Bankas riska darījumu vērtība uz 31.12.2013 pirms un pēc kredītriska mazināšanas (KMM) piemērošanas (tūkst. Ls):

Riska pakāpe	Riska darījumu kategorija	Centrālās valdības vai centrālās bankas	Iestādes	Ko-merc-sabiedrības	Nodrošināts ar nekustamo īpašumu	Kavētie riska darījumi	Citi posteņi
0%	pirms KMM	67649	0	10113			2296
	pēc KMM	67649	618	11697			2296
20%	pirms KMM		77019				1429
	pēc KMM		77019				1429
35%	pirms KMM						
	pēc KMM						
100%	pirms KMM		3498	91265		577	1394
	pēc KMM		2880	89681		577	1394
150%	pirms KMM					1325	
	pēc KMM					1325	